

EPAM EKONOMİ VE POLİTİKA
Araştırmaları Merkezi
İSTİNYE ÜNİVERSİTESİ

Haftalık Dış Politika ve Ekonomi Bülteni

63. Bülten

İSÜ | İSTİNYE
ÜNİVERSİTESİ
İSTANBUL

istinye.edu.tr | 0850 283 60 00

[f /istinyeuniv.edu](https://www.facebook.com/istinyeuniv.edu) [t /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu) [i /istinyeunivedu](https://www.instagram.com/istinyeunivedu)

Karadeniz’de Doğal Gaz Rezervi ve Düşündürdükleri

Doç. Dr. Fahri Erenel-EPAM Müdürü

Karadeniz’de tespit edilen 320 milyar metreküplük rezervin ülkemize birçok yönden stratejik avantajlar sağlayacağı açıktır. Kıyıdaş ülkelerle münhasır ekonomik bölgelerin önceden mutabık kalınarak karşılıklı anlaşmalarla belirlenmiş olması, ayrıca Karadeniz’e kıyısı bulunan ülkeler arasında deniz hukuku kapsamında ciddi sorunlar bulunmaması kısacası hukuki açıdan sorunsuz bir alanda bulunması, Türkiye’nin bu ülkelerle Ege ve Akdeniz ile kıyaslandığında sorun sayısının azlığını dikkate aldığımızda öncelikle rezerv sahasının kontrolü ve sonrası işlemler için güvenlik endişelerini büyük ölçüde ortadan kaldırdığını söylemek mümkündür.

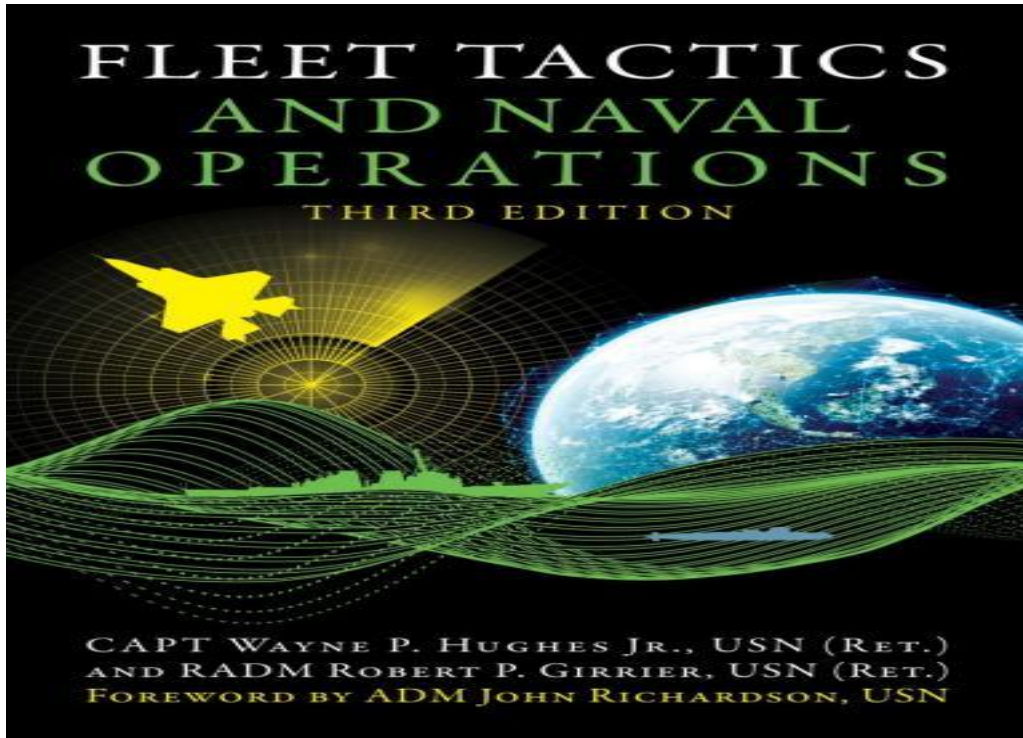
Bu rezerv ve yansımaları için sabırlı olmak gerekmektedir. Bu bölgenin ilk defa araştırma yapılan bir bölge olmadığı dikkate alındığında elde edilen sonuçların daha bilimsel verilere dayandığı ifade edilebilir. Rezervin gerçek miktarı, kullanılabilir hale getirilmesi için yapılacak çalışmalar vb. ayrı teknik konulardır. Ancak, şu unutulmamalıdır. Bu yol bilinmektedir. Dünya üzerinde birçok örnekleri bulunmaktadır. Rezerv netleştiği, fayda-maliyet analizleri tamamlandığında yatırım yapabilecek uluslararası hidrokarbon şirketlerinin sayısının artabileceği dikkate alınmalıdır. Rezervin tespitinin açıklandığının ertesi günü bu kapsamda çalışan şirketlerin ilgilenmedikleri gibi birtakım söylemler gerçeklikten uzaktır. Bu tür şirketlerin çok kapsamlı Stratejik Öngörü ekipleri bulunmaktadır ve bu ekipler ciddi analizlerle geleceği daha belirli hale getirmek için çaba göstermektedirler. Ve bu şirketler öngörü ekiplerinin senaryolarına göre yatırım kararı vermektedirler. Sadece Karadeniz değil, hidrokarbon, hidrant, kaya gazı, yenilenebilir enerji kaynakları potansiyeli dahil her türlü potansiyel kaynak üzerinde hazırlanmış belgeye dayalı verileri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür şirketlerin ilgisi konusunda biraz daha beklemek gerekmektedir. Bulunan rezervin doğal gaz olması rezervi daha çekici hale getirmektedir. Dünya üzerinde petrol kullanımı teknolojik ve yasal gelişmelerle giderek sınırlanmaktadır. Petrol fiyatlarının düşük seyretmesinin en önem nedeni petrol tüketimi konusunda azalan taleplerdir. Özellikle Avrupa’da elektrikli /hibrit araçların kullanımlarının artması ve buna karşılık dizel araçların kullanımının giderek artan ölçüde yasaklanması ile petrol bağımlılığının zaman içinde azalacağı öngörülmektedir. Örneğin, İsrail, Doğu Akdeniz’de bulduğu doğal gazı başta kamu araçları olmak üzere araçların tamamında kullanarak, petrol kullanımını kaldırmayı hedeflemektedir.

Açıklanan rezerv gelecek açısından umut vericidir. Konuyu sadece milletimize sağlayacağı moral ve motivasyon artışı olarak görmemeliyiz. Miktarı az veya çok olabilir. Ancak, Türkiye bu konuda ciddi bir teknoloji gelişimi sağlayabilecek, yeni tesisler ve eğitimde bu alana yönelik yeni bölümler açılacak, özellikle gençlerimiz arasında yaygın olan işsizlik konusuna zaman içinde çözüm olabilecektir. Süreci her bilgiyi/veriyi abartmadan, bilim insanlarının destek sağlamalarına imkan yaratacak şekilde verileri paylaşarak, katılımcılığı arttırabilmek için her türlü görüş ve öneriye açık olarak, eleştirel düşüncüyü farklılık olarak görerek yolumuza devam etmeliyiz.

Türkiye, kutuplaşmanın sonuçlarını sevinç ve üzüntüde bile ayrışarak görmektedir. Ve bu kutuplaşmanın oluşturduğu fay hattı giderek genişlemektedir. Fay hattının bir an önce genişlemesi ve depreme dönüşmesi için ellerini ovuşturana meydan verdiğimiz gözardı etmemeliyiz. Ege denizinde ve özellikle Doğu Akdeniz’de günümüzde yaşananlara, ABD Deniz

Kuvvetleri Enstitüsü tarafından 1986 yılında yayımlanan, 2018 yılında 3 ncü baskısı yapılan “Deniz Harekatı ve Donanma Taktikleri” isimli referans kitabın “Ege Muharebesi” başlıklı 15 nci bölümü kimlerin ellerini ovuşturduğunu bir kez daha göstermektedir. Bu bölümde; ilk kez gerçek harita ve olguların kullanıldığı, ilk kez bir NATO ülkesinin (Türkiye) diğer bir NATO ülkesi (ABD) tarafından açık bir şekilde düşman statüsüne alındığı, bir NATO ülkesini diğer bir NATO ülkesine karşı (Yunanistan)açıkça kışkırtıldığı görülmektedir. Senaryo içeriğine özetle aşağıda yer verilmiştir. <https://www.aydinlik.com.tr/dogu-akdeniz-de-ikinci-sevr-ve-hayali-turk-amerikan-deniz-savasi-cem-gurdeniz-kose-yazilari-nisan-2019#3>

“Senaryo, Kıbrıs’a Yunanistan’ın balistik füzeler yerleştirmesini Türkiye’nin bunu önlemesi ve fırsattan yararlanarak benzer silahların yerleştirileceği Limni, Midilli, Sakız, Sisam ve İstanköy adalarını işgal etme niyeti üzerine kurgulanmış. Başlangıçta senaryonun Türkiye’yi hedef almadığı, 1920 yılında Amerikan donanmasının İngiliz donanmasına karşı oynadığı harp oyunlarına benzetilerek kurgulanmış olduğu belirtilse de, metinde Türkiye için ‘dost görünümlü güçlü bir düşman’ ifadesi kullanılması bu kabullenmeyi baştan çürütüyor. Türkiye’nin İslami değerlere sahip çıkan, ancak fanatik teokratik yaklaşıma sahip olmayan bir ülke olduğu belirtilen senaryoda, Amerikan ateş gücünü Türk anavatanına yönlendirmenin ABD çıkarları için bir felaket olacağı vurgulanıyor. Senaryo gereği, silahlı çatışma alanı olarak sadece deniz tarafı kullanılmış. ABD 6. Filosu, başlangıçta Yunanistan’ın ve Güney Kıbrıs’ın toprak bütünlüğünü sağlamak ve Yunan Donanmasının yok oluşunu önlemek için Kıbrıs’a giden Türk amfibi konvoyuna ve filosuna karşı Aegis sınıfı kruvazörleri gönderiyor. Türkiye birini batırıyor. Onlar da adaya giden Türk tank çıkarma gemisini (LST) batırıyor. Gemiyle birlikte 700 kişi kaybediliyor. Daha sonra savaş Ege’ye yayılıyor, Türkiye Boğaz önü ve Doğu Ege adalarını işgale yöneliyor.

Filonun hedefi amfibi gücü adalara varmadan diğer muharip unsurlarla birlikte imha etmek. Bunun için de Türk savaş gemilerinin karşısına yem olarak 6 adet korvet tipi gemi çıkararak Türk unsurları açık denize çekmek. Bu gemiler Türkleri oyalarken senaryoda gelecekte sahip olunması gerektiği vurgulanan 8 adet Phantom ismi verilen ve her biri 10 tane taktik balistik füze taşıyan kıyı sular saldırı gemileri ile Türk donanmasının işini bitirmek hedefleniyor. Senaryoda çok güçlü düşman olarak gösterilen Türkiye'ye karşı Ege'deki Türk kıyılarından itibaren tam bir deniz kontrolünün tesisi amaçlanıyor. Kıyı sularda deniz savaşının değişik taktik, doktrin ve muharebe sistemleri gerektirdiği ve yeni gemi tipleri ile silahlara olan ihtiyaç öne çıkarılıyor. Senaryoda amacın, savaşı karaya yaymadan sadece denizde kısıtlı ve emniyetli bir hareket yaparak riski azaltmak olduğu belirtiliyor. Böylece hem Türkiye'yi tamamen kaybetmemek ve aynı zamanda Amerikan gemi ve can kaybını artırmamak amaçlanıyor. Senaryo Amerikan Başkanını tam bir Yunan hayranı yaparken, Amerikan Milli Güvenlik Kurulu Kıbrıs'a yönelik fiili bir hareketin ABD'ye yapılmış olacağı tehdidini ihmal etmiyor. Yunanistan'a da hiçbir adasının işgal edilmeyeceği garantisi veriliyor. Her nasılsa savaşı Türkiye, Amerikan kruvazörünü batırarak başlatıyor. Senaryoda dikkat çeken bir diğer önemli husus, Ege gibi kıyı sularda Amerikan donanmasının bu sahada tecrübeli Türk donanması karşısında büyük riskler alamayacağı ve gemi kayıplarına tahammül edemeyeceğini belirtmesi. Bu nedenle Truman uçak gemisi, Türk Hava Kuvvetleri ve Türk gemilerinin füze menzili içine sokulmuyor. Diğer taraftan kıyı sularda Harpoon benzeri gemiye karşı güdümlü mermilerin de ana kara ve adaların gölgesi nedeni ile güvenilir olmayacağı genellemesi yapılıyor. Senaryoda Ruslar da Türkleri ikna için aracı olarak kullanılmış. "Türlere söyleyin. Adaları işgal etmesin."

Emekli Amiral Cem Gürdeniz'in tamamen katıldığım değerlendirmelerine aşağıda yer verilmiştir.

"Kitabın bu bölümü salt bir deniz taktik kitabının çok ötesindedir. Türkiye'nin Ege, Kıbrıs ve Doğu Akdeniz'de çıkarlarını korumak için Yunan deniz gücü ile karşı karşıya kaldığında Amerikan gücünün kayıtsız şartsız Yunanistan'ın yanında olacağını ve bu uğurda gerekirse Türk donanmasını imha edebileceğinin açık mesajı verilmektedir. Doğu Akdeniz'de Türkiye'nin kıta sahanlığını koruma kararlılığı ve hidrokarbon kaynakları mücadelesine yönelik gönderme yapılmaması da çok ilginçtir. Halbuki bugün için asıl mesele Ege'deki durumdan çok daha önemli olan Doğu Akdeniz enerji kaynakları mücadelesidir. Bir bakıma kurguda, Türkiye'yi Ege sorunlarına çekerek, Doğu Akdeniz yetki alanı paylaşım mücadelesini ikinci plana atmasını arzulayan bir mesaj vermeye çalışılmıştır. Senaryoda Türkiye'nin Avrasya'ya ve özellikle Rusya'ya tamamen yönelmemesi için de tedbirler alındığını görüyoruz. Örneğin Türk Amfibi gücünü önlemek için çok fazla can kaybına neden olacağından denizaltıların kullanılması ya da ana karaya hava saldırısı istenmiyor. Yani Türk kamuoyunu kazanmak için açık kapı bırakılıyor. Diğer yandan Yunanistan ve Güney Kıbrıs'a bu senaryo ile aslında bir görev verilmektedir. "Türkiye'nin askeri gücü çok artmıştır, siz şimdi ön alırsanız, bizim de desteğimizle Türkiye'yi yener, karada ve denizde siyasi hedeflerinize ulaşırsınız."

Yukarıda yer verilen senaryo ve değerlendirmeleri dikkatlice değerlendirdiğimizde niçin birlik ve beraberliğimizi muhafaza etmemiz gerektiğinin önemi ortaya çıkmaktadır. Bu senaryonun devamında Türkiye için giderek derinleştiği belirtilen toplumsal kutuplaşmaktan yararlanarak bir iç savaş çıkarmakta yer almaktadır.

Giresun'da meydana gelen son afette bile siyasi partiler sorunun kaynağını karşı tarafta aramakta, afetin nedeni olarak karşı tarafı görmeye devam etmektedirler. Unutmayalım esas gücümüz moral ve motivasyonu yüksek insan gücümüzdür. Kuvay-ı Milliye ruhunu her zaman diri tutmalıyız. Bu ruh karşımıza çıkacaklara gereken dersi vermeye yeterli olacaktır..

Bu derslerden en önemlisi olan 30 Ağustos Zafer Bayramımızı kutluyor, başta Başkomutan Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bu zaferi bize kazandıran kahramanlarımızı minnet ve şükran ile anıyorum.

Yeni Schuman Planı Doğu Akdeniz savaşını önleyebilir mi?

<https://www.dw.com/tr/yeni-schuman-plan%C4%B1-do%C4%9Fu-akdeniz-sava%C5%9F%C4%B1n%C4%B1-%C3%B6nleyebilir-mi/a-54663837>

Türkiye ile Yunanistan arasında Doğu Akdeniz'de tırmanan gerilim askeri bir çatışma tehlikesini artırırken, gelişmelerin Avrupa Birliğini (AB) Türkiye ile karşı karşıya getirebilecek bir askeri ihtilafa dönüşme riski tüm Avrupa başkentlerini endişelendiriyor. Almanya Başbakanı Angela Merkel, Ankara-Atina hattında gerilimin düşürülmesi ve diyalog sürecinin başlaması için çabalarını sürdürürken, ihtilafı kalıcı çözüme kavuşturma çalışmalarına da hız verildi.

Avrupa İstikrar İnisiyatifi'nin (ESI) Başkanı Gerald Knaus'un ortaya attığı yeni bir Schuman Planı önerisi, son günlerde diplomasi kulislerinde en çok konuşulan öneriler arasında bulunuyor. 2016 yılında, AB ile Türkiye'nin üzerinde uzlaştığı Mülteci Mutabakatı'nın da fikir babalarından olan Knaus, Doğu Akdeniz için önerilerini DW Türkçe'ye anlattı.

Knaus, "Doğu Akdeniz'de, gerilimin daha da tırmanması, askeri bir ihtilaf, ekonomik yaptırımlar kimseye fayda sağlamayacak. Türkiye kadar Yunanistan ekonomisi de krizde, zorda. Bir iki yıllığına doğalgaz arama faaliyetlerine moratoryum uygulanmalı. Kazan-kazan formülü geliştirilmeli. Bu formül de yeni bir Schuman Planı olabilir" görüşünü dile getirdi.

Schuman Planı nedir?

Schuman Planı ya da bir diğer ismiyle Schuman Bildirgesi, AB'nin kurulmasını sağlayan liderlerden, 1948-1952 yıllarında Fransa dışişleri bakanı olarak görev yapmış olan Robert Schuman'ın ismini taşıyor. Schuman, AB'nin doğum günü olarak da kutlanan, 9 Mayıs 1950'de, Almanya ve Fransa arasında tarihsel gerilim ve anlaşmazlıkların geride bırakılarak, yakın bir iş birliği öngören kömür ve çelik birliğinin kurulmasını sağlayan bildirgeyi kamuoyuna açıklamış, bu bildirgeyle bugünkü AB'nin temelleri atılmıştı.

ESI Başkanı Knaus, Schuman Planı'na benzer bir inisiyatif ile Akdeniz'e kıyıdaş ülkelerin rekabet yerine işbirliğine yönelebileceğini, enerji konusunda alternatif enerji kaynakları için destek sağlanmasıyla da, doğalgaz arama konusundaki gerilimin geride bırakılabileceği görüşünde.

"Schuman Planı da 1950'lerde ana enerji kaynağı olan kömür ile ilgiliydi. Bu plan üzerinde anlaşma sağlanmasıyla, kömür bir ihtilafa yol açmak yerine, ülkeleri bir araya getirdi" diyen Knaus, AB'nin, Akdeniz ülkelerinin, alternatif enerji kaynaklarına yönelmesine mali destek sağlaması halinde, tarafların doğalgaz aramak zorunda kalmayacağına işaret etti. Knaus, "AB'nin giderek daha az fosil yakıt kullanma hedefleri varken, küresel ısınma nedeniyle iklim koruma hedeflerine uyulması gerekirken, boru hattı ve doğalgaz gerilimi yaşanması son derece garip. Gaz arama, sondaj faaliyetleri olmazsa gerilim de olmaz. İşte bu konuları, enerji ve diğer uzmanlarla, yetkililerle konuşuyor, analizler yürütüyor, nasıl bir yol haritası olabileceğini araştırıyoruz" şeklinde konuştu.

İspanya, Fransa ve İtalya gibi Batı Akdeniz ülkelerinin zaten fosil yakıt sondaj çalışmalarına moratoryum getirdiklerine işaret eden Knaus, "Gaz şu anda çok ucuz, ayrıca uyulması gereken iklim koruma hedefleri nedeniyle ülkelerin önceliği alternatif enerji kaynakları. Çünkü bunlar, daha cazip olmaya başladı" görüşünü dile getirdi. İhtilafın çözümünde Almanya'nın önemli bir rolü olduğuna dikkat çeken Knaus, "Almanya, Türkiye ile konuşabilen ve konuşmaya da devam eden bir ülke. Ekonomik krizden çıkmasına destek verdiği için Yunanistan'ın da saygı duyduğu bir ülke. Biz çalışmamızda, bölge ülkelerine, bu sondaj faaliyetlerinden vazgeçmeleri halinde AB'nin nasıl bir mali destek sunabileceğine bakıyoruz" diye konuştu.

Kimi uzmanlar ise, Knaus'un önerisinin, Türkiye ile Yunanistan arasında onlarca yıldır süren sorunlara çözüm getiremeyeceğini düşünüyor.

Ege Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü öğretim üyesi Altuğ Günal, öneriye ilişkin değerlendirmesini şu sözlerle aktardı:

"Alman ve Fransızlar, Schuman Bildirgesi öncesi birbirleriyle defalarca savaşmış, 2. Dünya Savaşı'ndan yeni çıkmış ve bunların yıkımından bıkmış, tükenmiş haldeydi. Şu an Türk ve Yunanlılarda aynı psikolojisi mevcut değil, aksine yeni bir motivasyonla etki ve güç alanlarını birbirleri aleyhine arttırma ve karşıt ittifaklar kurma çabası içerisindeler. Dönemin koşulları da benzer değil. Üstelik o dönem ekonomileri çok kötü durumda olan Avrupalılara maddi yardım karşılığında, birbirleriyle iş birliği yapmalarını şart koşan, teşvik edici bir ABD de yok."

Güenal, benzer iyi niyetli önerilerin geçmişte de gündeme getirildiğini ancak bunların umut edileni veremediğini aktardı. Türkiye'nin su projesini hatırlatan Güenal, "Türkiye'den, büyük su

sıkıntısı çeken Kıbrıs'a ve ardından İsrail'e gönderilecek suyun ve elektriğin ortak kullanımının tarafları yakınlaştıırabileceği umulmuştı. Ancak su sıkıntısına rağmen Rum yönetimi 'Kıbrıs sorunu çözülmedikçe su alamayız' demiş, Rum Kilisesi Başpiskoposu Hrisostomos ise zehir içmeyi tercih edeceğini söylemişti" dedi.

Özellikle Kıbrıs sorununun, Keşmir ve Filistin ile birlikte Birleşmiş Milletler'in en uzun süredir çözemediği, çok kompleks ve kemikleşmiş bir sorun olduğuna dikkat çeken Günal, ayrıca enerji kaynakları keşfinin, büyük güçlerin de dahil olduğđ bir paylaşım kavgasına yol açarak, çözümünü daha da zora soktuğđunun altını çizdi.

"Keşifler, Türk ve Yunanlıların Ege denizi üzerindeki tezlerinden taviz vermek bir yana, daha da sert tutum takınmalarına neden oldu" diyen Günal, önümüzdeki süreçte gerilimin daha da tırmanacağı öngörüsünü, "Hatta askeri gerilimler de yaşanacak ancak bir savaşa varmayacaktır. Kontrollü bir gerginliğin devam edeceğini düşünüyorum" sözleri ile dile getirdi. "Tavizin bedeli ağır hale geldi". "Artık her iki tarafın liderleri için bu konularda taviz vermenin bedeli daha ağır bir hale geldi" diyen Günal Altuğ, değerlendirmesini şöyle tamamladı:

"Hiçbir Türk ya da Yunan siyasetçi, halkının bu kaynaklar üzerindeki hakkını koruyamayıp karşı tarafa kaptıran kişi olarak tarihe geçmek istemeyecektir. Bu konu Kıbrıs müzakerelerine de olumsuz etki yapacaktır. Hiçbir Yunan siyasetçi, 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasını destekleyerek Enosis'ten taviz veren ve aslında barışa katkı sunan Yunan Başbakan Karamanlis'in hain ilan edildiğini unutmaz. Hiçbir Türk siyasi de, 1974'te Ecevit'in aldıklarını kaybettiren ve adayı satan politikacı olarak anılma riskini göze alamayacaktır."

Anket: Almanya'da ailelerin yemek adetleri

<https://www.dw.com/tr/anket-almanyada-ailelerin-yemek-adetleri/a-54677802>

Almanya'da yemek adetleri konusunda yapılan bir araştırma, ebeveyn ve çocukların birlikte yemek yemeye önem verdiğini, ancak bunun için yeterli zamanlarının olmadığını ortaya koydu. Aldi Nord Vakfı'nın desteği ile Alman Çocuklara Yardım Örgütü (Deutsches Kinderhilfswerk) tarafından Forsa araştırma şirketine yaptırılan "Almanya'da ailelerin yemek adetleri" başlıklı ankete yaşı 6 ile 14 arasında değişen 1015 çocuk ve genç ile ebeveynleri katıldı.

Ankete katılan çocuk ve gençlerin sadece yüzde 45'i hafta içinde aileleri ile bir arada öğle yemeği yediğini ifade etti. Ankete göre, çocuk ve gençler öğle yemeklerini çoğunlukla okulda veya kreşte yiyor. Aileleri ile birlikte kahvaltı yaptığını söyleyen çocuk ve gençlerin oranı ise

yüzde 64 olarak kaydedildi. Anket, çocuk ve gençlerin yüzde 94'ünün hafta sonunda ise yalnız kahvaltı etmediğini ortaya koydu. Yaşı 6 ile 9 arasında değişen çocukların yüzde 90'ı hafta sonlarında ebeveynleriyle birlikte yemek yediğini belirtti.

Aile içinde birlikte yemek yemenin önemine dikkat çeken Çocuklara Yardım Örgütü Genel Sekreteri Holger Hofmann, "Birlikte yenen öğünler aile içinde aidiyet duygusunu artırmasının yanı sıra aile üyeleri arasındaki bağlılığı da güçlendiriyor" değerlendirmesinde bulundu.

Anket, çocuk ve gençlerin ebeveynleri ile birlikte yemek yemeye önem verdiğini de gösterdi. Buna göre, anketi yanıtlayanların yüzde 72'si anne ve babalarıyla birlikte yemek yemeye değer verdiğini belirtirken, yüzde 67'si de birlikte yemek yedikleri zaman, günlük hayata dair konuşma fırsatı bulduklarını dile getirdi.

Ankete katılan çocuk ve gençlerin yüzde 47'si ise, evdeki sofrada ebeveynleri ile birlikte yediği yemeği daha lezzetli bulduğunu ifade etti. Araştırma, yemeği hazırlama sürecine çoğunlukla çocuk ve gençlerin katılmadığını da ortaya koydu. Buna göre, her on çocuktan sadece biri anne veya babası yemek pişirirken yardım ediyor. Çocuk ve gençlerin, yüzde 13'ü yiyecekleri soymaya ve doğramaya yardım ettiğini bildirdi. Araştırmaya göre, çocuk ve gençlerin yüzde 55'i yemekte ne yeneceği konusundaki karara katılabiliyor.

Araştırmada yemek masasındaki görgü kuralları da soruldu. Buna göre, çocuk ve gençlerin yüzde 76'sı, herkes oturmadan yemeğe başlanmadığını söyledi. Yüzde 60'ı da herkesin yemeği bitene kadar sofrada oturmayı sürdürdüğünü ifade etti. Katılımcıların sadece yüzde 14'ü sofrada cep telefonları ile oynayamaya devam edebildiğini belirtirken, yüzde 11'i de yemek yerken televizyonun açık olduğunu kaydetti.

Koronavirüs: Covid-19'u atlatanların iyileşmesi ne kadar sürüyor?

<https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-52347710>

Hafif atlatanlar

Covid-19'a yakalananların çoğu sadece kuru öksürük ve ateş belirtilerini yaşıyor. Ancak eklem ağrıları, halsizlik, boğaz ve baş ağrısı da görülen semptomlar arasında. Öksürük başta kuru oluyor. Ancak bazı hastalar, hastalığın ilerleyen evrelerinde balgam da atmaya başlayabiliyor. Bu balgamlarda virüsün öldürdüğü akciğer hücreleri bulunuyor. Bu semptomlar istirahat ve bol sıvı tüketimiyle tedavi ediliyor. Tedavi sürecinde ağrı kesici olarak parasetamol tavsiye ediliyor.

Covid-19'u hafif geçirenler kısa sürede eski sağlıklarına kavuşuyor.Ateş bir haftadan kısa bir sürede düşse de öksürük şikyetleri bir süre daha devam edebiliyor.Dünya Sağlık rgt'nün (WHO) in'deki veriler üzerinden yaptığı bir araştırma, hafif Covid-19 hastaları için iyileşme sresinin yaklaşık iki hafta olduğu belirtilmişti.

Ağır hastalar

Kimileri için hastalık çok daha ciddi bir hl alabiliyor. Enfeksiyonun yedi ile 10'uncu gününde hastanın durumu ağırlaşabiliyor.Durumun ağırlaşması ani bir şekilde yaşanabiliyor. Nefes darlığı başlıyor ve akciğerlerde yanma hissi ortaya çıkıyor. Bunun nedeni virüsle savaşmaya çalışan bağışıklık sisteminin sağlıklı akciğer hücrelerini de hedef almaya başlaması oluyor.

Hastalığı bu şekilde geçirenlerin hastanede oksijen desteği alması gerekebiliyor.Pratisyen hekim Sarah Jarvis, "Nefes darlığının iyileşmesi uzun zaman alabilir... Vücut, enflamasyonu tedavi etmeye çalışacaktır. Bu durumlarda eski sağlığa kavuşmak iki ila sekiz hafta sürebilir" diyor.Jarvis hastalığı bu şekilde geçirenlerde uzun süre halsizlik gözlemlenebileceğini de ifade ediyor.

Yoğun bakıma yatırılanlar

WHO, virüse yakalanan her 20 kişiden birinin yoğun bakım tedavisine ihtiyaç duyacağını varsayıyor.Yoğun bakımdaki hastalar ilaçlarla uyutuluyor ve solunum cihazlarına bağlanabiliyor.Nedeni ne olursa olsun, yoğun bakım tedavisi gören bir hastanın nekahat dönemi ve tamamen iyileşmesi çok uzun zaman alabiliyor.Yoğun bakımdan çıkarılan hastalar önce normal odalara alınıyorlar, ardından da nekahate evde devam ediyorlar.

Yoğun Bakım Tıp Fakültesi Dekanı Doktor Alison Pittard, yoğun bakımda yatımış bir kişinin eski sağlığına kavuşmasının 12 ile 18 ay sürebileceğini belirtiyor.Uzun süre hastane yatağında yatmak, kas kaybına yol açabiliyor. Yoğun bakım yatış döneminde kaslarını yitiren ve güçsüz düşen hastaların, kuvvetlerini yeniden kazanmaları gerekiyor.

Bazı hastalar, yeniden yürüyebilmek için fizik tedaviye ihtiyaç duyuyor.Yoğun bakımda alınan ilaçlar nedeniyle hastalar deliryuma girebiliyor, psikolojik sorunlar yaşayabiliyorlar.Cardiff ve Vale niversitesi'nden fizyoterapist Paul Twose, "Bu hastalık özelinde bir sorun daha söz konusu. Viral yorgunluk kesinlikle çok önemli bir etken" diyor.

İtalya ve in'den bildirilen vakalarda tüm vücutta bitkinlik, en ufak harekette nefes darlığı, bir türlü geçmeyen öksürük nöbetleri ve düzensiz solunum rahatsızlıkları raporlanmıştı.Hastalığı

ağır geçirip atlatan bu kişilerde sürekli bir halsizlik de söz konusuydu.Ancak genel sonuçlara ulaşmak da kolay değil.Bazı Covid-19 hastaları yoğun bakımda görece kısa süre geçirirken bazı hastalar haftalarca solunum cihazına bağlı kalıyor.

Koronavirüs kalıcı izler bırakabilir mi?

Hastalığın çok yeni olmasından dolayı elde uzun vadeli etkileri incelemede kullanılacak herhangi bir veri yok.Bağışıklık sistemi aşırı çalışıp akciğerlere hasar veren hastalarda, akut solunum sıkıntısı sendromuna (ARDS) rastlanabiliyor.

Fizyoterapist Twose, "Beş yıl sonra dahi fiziksel ya da psikolojik sorunlar yaşanabileceğini gösteren veriler elimizde mevcut" diyor.Warwick Tıp Fakültesi'nden Doktor James Gill ise hastalığı atlatanların iyileşme sürecinde mutlaka psikolojik destek de almaları gerektiğini vurguluyor.:

"Nefes almakta güçlük çektiğinizde doktor size 'Solunum cihazına bağlamamız lazım. Sizi uyutacağız. Ailenizle vedalaşmak ister misiniz?' diye soruyor. Bunları yaşayan hastalarda travma sonrası stres bozukluğuyla karşılaşmamız şaşırtıcı değil."Bazı durumlarda hastalığı hafif atlatanlarda dahi sürekli halsizlik gibi kalıcı izler oluşma ihtimali de gözardı edilmiyor.

Kaç kişi iyileşti?

Dünya genelinde kaç kişinin Covid-19'a yakalanıp iyileştiğini söylemek pek mümkün değil.Johns Hopkins Üniversitesi'nin verilerine göre 19 Nisan itibarıyla virüse yakalanan 2,5 milyona yakın kişiden 600 bini iyileşti.Ancak her ülke farklı yöntemlerle veri topluyor. Bazı ülkeler iyileşen hasta verilerini yayınlamıyor. Ayrıca hastalığı hafif atlatanlar kayıtlara dahi girmiyor.Matematiksel modellemeler, Covid-19'a yakalananların yüzde 99 ila 99,5'inin iyileşeceğine işaret ediyor.

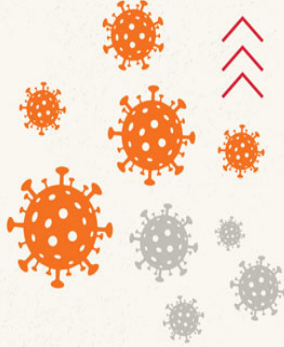
Virüse yeniden yakalanmak mümkün mü?

Virüse yakalanan bir kişinin geliştirdiği bağışıklığın süresi konusunda elde çok fazla bilgi yok.Ancak genel kanı, virüse yakalanıp iyileşenlerin yeterli ölçüde bağışıklık geliştirmiş olması gerektiği yönünde.Virüse ikinci kez yakalandığı bildirilen ender sayıdaki kişinin testleriyle ilgili sorunlar yaşanmış olabileceği ifade ediliyor.

Türkiye'de Kovid-19 aktif vaka ve ağır hasta sayısı artıyor

Türkiye'nin yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgınına karşı zamanında aldığı tedbirlerin sağladığı avantajlara rağmen son 10 günde aktif vaka ve ağır hasta sayısında artış yaşanıyor

TÜRKİYE'DE

TOPLAM VAKA SAYISI

259 BİN 692

HAYATINI KAYBEDEN

6 BİN 139

ÖLÜM ORANI

%2,36

İYİLEŞEN

237 BİN 908

TOPLAM TEST SAYISI

6 MİLYON 423 BİN 409

SON 10 GÜNÜN AKTİF VAKA SAYISI İLE GENEL VAKA SAYISINA ORANI:

	Aktif vaka sayısı	Toplam vaka sayısına oranı
15 Ağustos	12 190	%4,91
16 Ağustos	12 366	%4,96
17 Ağustos	12 575	%5,01
18 Ağustos	12 876	%5,11
19 Ağustos	13 154	%5,19
20 Ağustos	13 665	%5,36
21 Ağustos	14 074	%5,50
22 Ağustos	14 560	%5,66
23 Ağustos	14 963	%5,79
24 Ağustos	15 645	%6,02

AĞIR HASTA SAYISI:

15 Ağustos	668	
24 Ağustos	796	

25.08.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19895>

İsraf önlenirse gıda enflasyonu yüzde 5 azalacaktır.

<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/israf-onlenirse-gida-enflasyonu-yuzde-5-azalacaktır/1952394>

İstanbul Ticaret Borsası (İSTİB) Başkan Yardımcısı İsmet Aral, AA muhabirinin gıda fiyatları ve İSTİB'in düzenlediği Gıda İsrafını Engelleme Projesi hakkındaki sorularını yanıtladı.

Gıda israfının önlenmesinin gıda enflasyonunu azaltacak bir etki yaratacağına işaret eden Aral, "Tutumunuzu değiştirdiğinizde ve gıdayı israf etmediğinizde öncelikle kendi bütçenize olumlu katkı sağlarsınız. Bu tutum yaygınlaştığında da gıda enflasyonunu azaltacak bir etki doğabilir. Bu etkinin yaklaşık yüzde 5 gibi önemli bir oran olacağını öngörüyoruz." şeklinde konuştu.

Değişken gıda fiyatlarının birçok sebebi olduğunu kaydeden Aral, "Ancak pandemi sürecinde panik alışverişi dediğimiz alışveriş şekli, birçok ürünün evlerde gereğinden fazla stoklanmasına da sebebiyet verdi. Dolayısıyla, hızlı değişim gösteren arz ve talep sonucu olarak gıda israfı ile karşılaştığımızı söylemek daha doğru olur." ifadelerini kullandı.

İlgili bakanlıklar ve yerel yönetimler ile yaptıkları görüşmeler sonucunda yıllık yaklaşık 14,5 milyon ton gıdanın çöpe atıldığını tespit ettiklerini belirten Aral, şöyle devam etti:

"Bu atık gıdanın maddi değeri 14,5 milyar dolar civarındadır. Türkiye'nin 2019 yılındaki gıda ürünlerinin ihracatı 18 milyar dolar olarak gerçekleşti. Yani biz neredeyse ihraç ettiğimiz kadar gıdayı çöpe atıyoruz. Çöpe giden gıdayı engellediğimizde hem arz hem de talep daha dengeli hale gelir. Dolayısıyla gıda israfı engellendiğinde, fiyatlar üzerinde de olumlu bir etki görebileceğimizi söylemek mümkün."

Dünya genelindeki gıda kaybı ve israfının yalnızca dörtte birinin önlenmesiyle, açlık çeken 830 milyon insanın beslenebileceğine değinen Aral, "Bu konuda yapılacak her çalışma kelebek etkisi ile dünyanın herhangi bir yerinde açlıktan ölmek üzere olan bir insanı yaşama döndürebilir. Gıda kayıp ve israfı küresel bir sorun ve bu nedenle çözümü, ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde çaba gerektiriyor." dedi.

Aral, gıdaları, kaynakları ve ekonomiyi israf etmemek için alışveriş ve pişirme yöntemlerini değiştirmek ve geri dönüşüm bilinci kazanmanın önemine işaret ederek, bunu sağlamak için gıda israfının gündemde kalmasını sağlamak gerektiğini belirtti.

Lokanta, restoran, otel, hastane ve perakende satış noktalarında israfı azaltıcı tedbirler almanın öncelikli önlem olması gerektiğine dikkati çeken Aral, "Gıda israfının sonuçlarını göstermek ve tüketiciyi bilgilendirmek konunun bir cephesi. Bunun yanında bağış ya da hibe gibi metotlarla, gıda fazlası da ihtiyaç sahiplerine ulaştırılabilir. Tavsiye edilen tüketim tarihi geçmiş ancak kullanılabilir durumdaki ürünler gıda bankalarına bağışlanabilir." diye konuştu. Pandemi döneminde sosyal medyada daha uzun zaman geçirildiğini belirten Aral, "İSTİB olarak, sosyal medya kanallarımızda profesyonellerden destek alarak, gıda israfını önleme yöntemlerini, alışveriş yaparken dikkat edilmesi gerekenleri, gıdaların saklama koşullarına yönelik bilgileri paylaşıyoruz. Elbette bu bilincin yerleşmesi için uzun soluklu bir çalışma gerekiyor." ifadelerini kullandı.

İSTİB'in Gıda İsrafını Engelleme Projesi kapsamında, bilinçlendirme çalışmalarıyla yetinmediğini aktaran Aral, "Aynı zamanda tüm bireyleri ve kurumları gıda israfı konusunda çalışmalar yapma konusunda cesaretlendirerek, bilinçli tüketici kültürünün topluma yerleştirilmesine katkı sağlamayı amaçlıyoruz. Sürdürülebilir bir dünya için gıdanın çöp olmaması gerektiğine dair toplumsal bir bilinç oluşturmayı hedefliyoruz." değerlendirmesinde bulundu.

Medyada ve sosyal medyada kamu spotları ve yayınlarla bilinçlendirme çalışmalarının sürdüğünü söyleyen Aral, şunları kaydetti:

"Çoğu üyemiz olan, lokanta, kafe, restoran, yemekhane ve oteller gibi toplu tüketim yerlerinde de gıda israfına yönelik bilinçlendirme çalışmaları yapmaya başlayacağız. Gıda bağışı yapılmasını kolaylaştırıcı mevzuat çalışmaları yapıyoruz. Perakende sektöründe gıda iadelerini azaltacak eğitimlerin ve düzenlemelerin hazırlanması için çabalıyoruz. Sıfır Atık Yönetmeliği çerçevesinde, gıda işletmelerindeki israfı ortadan kaldırmayı hedefleyen eğitimler düzenliyoruz. Gıda atıklarının Çevre Bakanlığı tarafından bir sistem üzerine kayıt edilerek ölçülmesi gibi farklı başlıklarda da çalışmalarımız var."

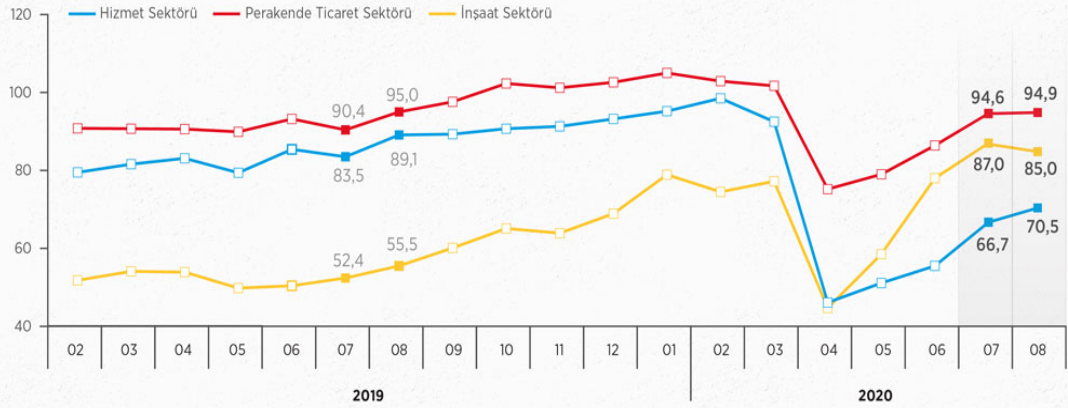
Aral, "Gıda İsrafını Engelleme Proje Yarışması" ile de üniversite öğrencilerinin gıda israfının engellenmesine katkıda bulunacak projelerine toplam 65 bin lira ödül vereceklerini, Türkiye genelinden üniversitelilerin katılabildiği yarışmaya gelen çok sayıda proje ve başvuruların sürdüğünü dile getirdi.

Söz konusu proje ile orta vadede gıda israfının en az 2-3 milyar dolar azalmasına katkı sağlayacaklarına inandıklarını belirten Aral, "Aynı zamanda, gıda bankacılığının yaygınlaşmasına öncülük ederek kurtarılmış gıdanın ihtiyaç sahiplerine doğrudan ulaşmasını sağlamak istiyoruz. Tüm bu hedeflere ulaşmak için uzun soluklu bir çaba gerektiğinin farkındayız. Bu nedenle adım adım ve kararlılıkla çalışmalarımızı sürdüreceğiz." şeklinde konuştu.

Sektörel güven endeksleri

Güven endeksi ağustosta geçen aya göre hizmet sektöründe yüzde 5,7, perakende ticarete yüzde 0,2 artarken, inşaat sektöründe yüzde 2,3 azaldı

Mevsim etkilerinden arındırılmış sektörel güven endeksleri, Ağustos 2020

	Temmuz	Ağustos	Değişim (%)
 Hizmet sektörü	66,7	70,5	5,7
 Perakende ticaret sektörü	94,6	94,9	0,2
 İnşaat sektörü	87,0	85,0	-2,3

25.08.2020 Kaynak: TÜİK

AA
ANADOLU AJANSI
İOC

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19889>

İnternet kullanıcısı arttı

Türkiye’de bu yıl itibarıyla 16-74 yaş grubundaki kişilerin internet kullanım oranı yüzde 79 oldu. Bu oran erkeklerde yüzde 84,7, kadınlarda yüzde 73,3 olarak gerçekleşti

BİREYLERDE İNTERNET KULLANIM ORANI (16-74 YAŞ)

2009	2014	2019	2020
%38,1	%53,8	%75,3	%79

İNTERNET ERİŞİM İMKANI OLAN HANELER

2009	2014	2019	2020
%30	%60,2	%88,3	%90,7

Genişbant ile internete erişim sağlayan hanelerin oranı

%
89,9

E-devlet hizmetlerini kullanma oranı

%
51,5

İnternet’ten ürün siparişi verme ya da satın alma oranı

%
36,5

İNTERNET ÜZERİNDEN SİPARİŞ VERİLEN YA DA SATIN ALINAN MAL VE HİZMET TÜRLERİ *

* Birden fazla seçenek işaretlenebildiği için toplam 100 olmayabilir

25.08.2020 KAYNAK: TÜİK

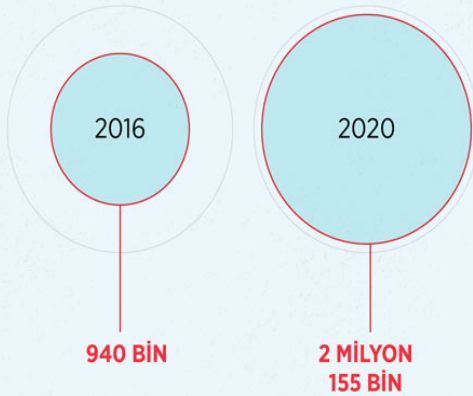
<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19892>

Üniversite tercih döneminde bu yıl 2 milyonu aşkın kişi YÖK Atlas'ı kullandı

Yükseköğretim Program Atlası (YÖK Atlas), Yükseköğretim Kurulunca (YÖK), üniversite ve bölüm tercihi yapacak adayların daha bilinçli karar vermesini sağlamak amacıyla 10 Mart 2016'da hizmete sunuldu

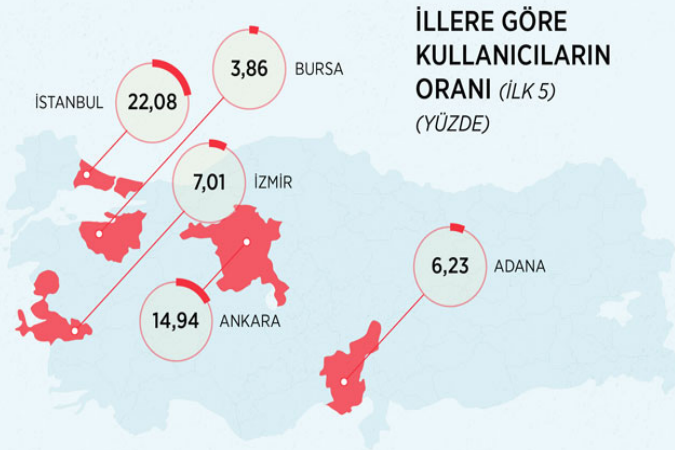
(2016'DAN BU YANA TÜM SENE BOYUNCA)

YÖK ATLAS'TAN
33 MİLYON 617 BİN KİŞİ
YARARLANDI

TERCİH DÖNEMLERİNDE
YÖK ATLAS'TAN
YARARLANAN
KİŞİ SAYISI

5 yılda sadece tercih dönemlerindeki toplam kullanıcı sayısı **9 milyon 112 bin kişi** oldu

yokatlas.yok.gov.tr

(2020 TERCİH DÖNEMİ)

5 milyon 72 bin 173 kez oturum açıldı

Toplam sayfa görüntüleme sayısı
40 milyon 729 bin 911

Adaylar sitede ortalama **7 dakika 54 saniye** zaman geçirdi

YÖK Atlas programına en çok Türkiye'den giriş yapılırken, sırasıyla **Amerika, Almanya ve Hollanda** Türkiye'yi izledi

ADAYLAR ORTALAMA
8 BÖLÜMÜ TERCİH LİSTESİNE
EKLEDİ

YÖK ATLAS'TA **EN ÇOK**
İLGİ GÖSTERİLEN BÖLÜMLER

LİSANS

- HEMŞİRELİK
- TIP
- BİLGİSAYAR MÜHENDİSLİĞİ

ÖN LİSANS

- İLK VE ACİL YARDIM
- ANESTEZİ
- BİLGİSAYAR PROGRAMCILIĞI

SİSTEMİ BUGÜNE
KADAR KULLANANLARIN

%31'i

YÖK ATLAS'A BİLGİSAYAR
ÜZERİNDEN ULAŞIRKEN

%69'u

CEP TELEFONU VEYA
TABLETten GİRİŞ YAPTI

24.08.2020

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19884>

E-ticaret verileri açıklandı

Türkiye'nin e-ticaret hacmi yılın ilk 6 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 64 arttı

Kartlı işlemlerde yılın ilk 6 ayında geçen yıla göre **beyaz eşyada %90**, giyim, ayakkabı ve aksesuarda %45, elektronikte %58, ev, bahçe, mobilya ve dekorasyonda %95, gıda sektöründe %434, yazılımda %116 artış kaydedildi

**TÜRKİYE'NİN
E-TİCARET HACMİ**
OCAK-HAZİRAN
2020

**91,7
MİLYAR
LİRA**

OCAK-HAZİRAN
2019
**55,9
MİLYAR
LİRA**

**58 MİLYAR
LİRASI KARTLI
ÖDEME**

**3,4 MİLYAR
LİRASI KAPIDA
ÖDEME**

**30,1
MİLYAR LİRASI
HVALE/EFT
ÖDEMELERİ**

**TÜRKİYE'NİN
E-TİCARET HACMİ**
OCAK-HAZİRAN
2020

**%91'i
(83,3 MİLYAR TL)
YURT İÇİ
HARCAMALAR**

**%5'i
(4,5 MİLYAR TL)
TÜRKİYE'NİN
DİĞER ÜLKELERDEN
ALIMLARI**

**%4
DİĞER
ÜLKELERİN
TÜRKİYE'DEN
ALIMLARI**

Siparişlerin
ortalama sepet
tutarı

**107 LİRA 79
KURUŞ**

E-ticaret
harcamalarının
yaklaşık **%74'ü peşin**,
%26'sı taksitli
gerçekleşti

**E-TİCARETİN
GENEL TİCARETE
ORANI**

Ocak - Haziran
2019
%8

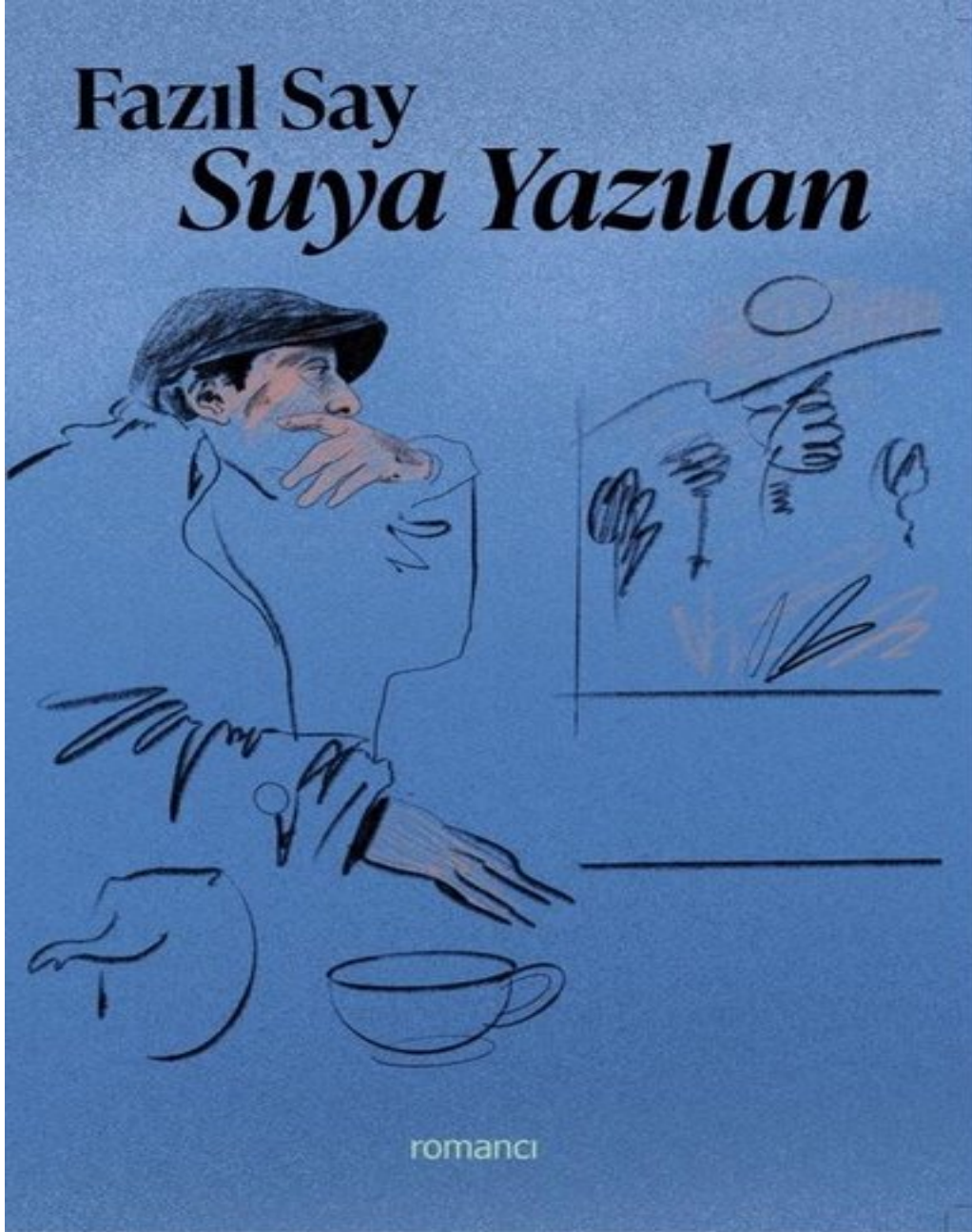
Ocak - Haziran
2020
%14,2

20.08.2020

AA
ANADOLU AJANSI
YCC

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19837>

Kitap Tavsiyesi

Zamanı kullanmayı
Sükûneti korumayı,
İçtenliğe inanmayı öğren.

"Etrafında sevmediklerinle ilgilenme. Sana ilham verenlere yönel. Ruhun ve bedeninin için nereden, ne aldın? Ona bak. Bazı olaylar ve hâller, hiç işleyeceği olmayan sanatsal yaratıcılıkları bile devreye sokar. Sanatçı, bir olayda aniden yeniden doğar. Her an her şey olabilir. Ki Türkiye; her an her şey olabilir babında zengin bir ülkedir. Sen almana bak, almamana değil. Kendinle savaşma, dialektik düşün. Yazarsan, yazdığın anın okuru ol. Müzisyensen, o an çaldığının dinleyicisi ol. Kendine dışarıdan bak ki; kendi savaşını, en kısa bu yolla bitirirsin."

Türkiye'nin denizlerdeki enerji filosu

SONDAJ GEMİLERİ

FATİH

- 2017'de TPAO envanterine katıldı
- 29 Ekim 2018'de Alanya-1 derin deniz kuyusu sondajına başladı
- Uzunluğu **229 metre**
- Genişliği **36 metre**
- **51 bin 283 groston** ağırlığında
- **12 bin 200 metre derinlikte** dahi sondaj yapabilme kabiliyetine sahip
- Sondaj kulesinin uzunluğu **64 metre**
- İki kulesi, toplam **1750 ton yük** kaldırma kapasitesine sahip
- **6 metre yükseklikteki dalga boyunda** bile sabit kalarak operasyonlarını sürdürebilme özelliğine sahip

YAVUZ

- 2018'de envantere katıldı
- Fatih gibi **6. nesil ultra derin deniz sondaj gemisi**
- Uzunluğu **230 metre**
- Genişliği **36 metre**
- **Cift kuleli** tasarımıyla hem asıl hem yardımcı işlerin yapılabilirdi eş zamanlı operasyona imkan sağlıyor

KANUNİ

- 2020 başında filoya katıldı
- Uzunluğu **227 metre**
- Genişliği **42 metre**
- *Geminin geliştirme çalışmaları devam ediyor*

SİSMİK ARAŞTIRMA GEMİLERİ

BARBAROS HAYREDDİN PAŞA

- 2012'nin sonunda TPAO envanterine katıldı
- **2 ve 3 boyutlu sismik arama** yapabilme özelliğine sahip
- Brüt 4 bin 711 ton ağırlığında
- Uzunluğu **84 metre**
- Genişliği **21,6 metre**
- Gemide bir helikopter pisti bulunuyor

MTA ORUÇ REİS

- 2017'de faaliyetlerine başladı
- **2 ve 3 boyutlu derin sismik araştırmalar** yapabilecek kapasitede
- Deniz tabanından itibaren **15 bin metre derinlikteki jeolojik yapılar** görüntülenebiliyor
- Uzunluğu **86 metre**
- Genişliği **22 metre**
- **35 gün** boyunca denizde kalabiliyor

YÜZER LNG DEPOLAMA VE YENİDEN GAZLAŞTIRMA TERMİNALLERİ (FSRU)

İZMİR ALİAĞA'DA BULUNAN FSRU

Doğal gaz sistemine günlük **28 milyon metreküp gaz** sağlayabiliyor

BOTAS-DÖRTYOL FSRU

Gaz formundaki **167 milyon metreküplük LNG** miktarıyla dünya-daki standartların üstünde yer alıyor

Saros Körfezi'nde

acılması planlanan üçüncü FSRU için de çalışmalar devam ediyor

<https://www.aa.com.tr/tr/info/infografik/19866>